

"המעט שאנו, החיים, יכולים לגמול לחברנו המתים –
הוא הזיכרון ההולך אחריהם ואיתנו"

יצחק רבין.

אפרים פייבוש

7

10.6.1948 – 1.1.1922

חוקרים:

יהודית רייפן-רונן

אפרים רוני

יוני 2017

"כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד"
(ירמיהו לא')

חסר: שמות הוריו, תאריך לידה ועליה מדויקים וסיפור חיים

טוראי פייבוש, אפרים

נולד בשנת 1922 בברלין, בירת גרמניה. סיים שם בית-ספר יסודי ושהה שש שנים תחת משטר הנאצים עד אשר עלה לארץ בשנת 1939 במסגרת עליית-הנוער. כאן הצטרף לתנועת "הנוער העובד" ולהכשרה המקצועית שלה. הוא השתלם בגידול עופות ואף ריכז את ענף הלול כמשק-עזר בחדרה לפני עלותו עם קבוצתו לגזר. היה עדין-נפש ותמים באהבתו לרעיו, חי חיי מתבודד, אך ער ונושא בעול כאחד ממעצבי המשק ומהנאמנים לעיקריו. אפרים היה צמוד לקבוצה בכל לב, עלה עימה למקום-התיישבותה הקבוע בגזר, בה שימש כל הזמן כאחראי לענף הלול. את שעות הפנאי ואת הערבים הקדיש לענייני ה"הגנה".

גזר שכנה בסמוך לכביש רמלה-לטרון. כוחות הלגיון באזור ראו בה איום וביקשו לכבושה לקראת ההפוגה המתקרבת. ביום 10.6.1948 לקראת צהריים התארגן כוח האויב, שמנה פלוגת לגיון, כוחות בלתי סדירים ושריוניות, ותקף את הקיבוץ. אש האויב הכבדה הרסה את עמדות המגן ושיתקה כל אפשרות של התנגדות מאורגנת. האויב הצליח לפרוץ למשק ולכבוש אותו. בקרב זה נפל, ביום ג' בסיוון תש"ח (10.6.1948). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בגזר. הותיר אישה שהלכה לעולמה בעקבותיו.

טוראי

אפרים פייבוש

נפל ביום ג' בסיוון תש"ח (10.06.1948)
בן 26 בנופלו

חיל שריון

מקום מנוחתו
בית העלמין (חלקה צבאית) גזר

מסמך 2: דף נופל
מקור : אתר ארגון ה"הגנה" - הנצחה וזיכרון

טוראי אפרים פייבוש ז"ל

מ.א. 0173039

בן 26 בנפלו

נולד בגרמניה
בא' בטבת תרפ"ב , 1/1/1922
התגורר בגזר
שרת בגבעתי - תש"ח, חיל השריון
נפל בקרב
בג' בסיון תש"ח , 10/6/1948
במלחמת העצמאות
מקום נפילה: קיבוץ גזר
באזור מרכז הארץ והשפלה
מקום קבורה: קיבוץ גזר
הותיר: אשה

קורות חיים:

אפרים נולד בשנת 1922 בברלין, בירת גרמניה. סיים שם בית-ספר עממי ושהה שש שנים תחת משטר הנאצים עד אשר עלה לארץ בשנת 1939 עם "עליית-הנוער". הצטרף ל"הנוער העובד" ולהכשרה מקצועית בו. השתלם בגידול עופות ואף ריכז את ענף הלול כמשק-עזר בחדרה לפני עלותו עם קבוצתו לגזר. עדין-נפש ותמים באהבתו לרעיו, חי חיי מתבודד, אך ער ונושא בעול כשהוא ממעבי המשק ומהנאמנים לעיקריו. צמוד לקבוצה בכל לב. עלה עמה למקום-התישבותה הקבוע בגזר, בה שימש כל הזמן כאחראי לענף הלול, ואת הערבים הקדיש לענייני ה"הגנה". נפל עם פרוץ טור משורייני הלגיון הערבי למשק גזר ב-10 ביוני 1948. נקבר בגזר. היה נשוי, ואשתו מתה אחריו.

מסמך 3: קברו של אפרים פייבוש בבית העלמין בגזר- החלקה הצבאית
מקור: לתת פנים לנופלים

מחלקת העליה והעבודה של הסוכנות היהודית לא"י

לשכת העליה בתל-אביב

רשימת העולים שבאו לא"י

- 5 -

27/2/59

ביום

מאניה

החברה

מס'	ה מס פה	ה ש מ	גל	סוג	הקדמים בא"י והבתם	ה ע ר ו ת
98	יזלמן	שמואל	68-	1/א		
99		אמליה	58-			
100	יעקוב	אלברט	18-	3/ב		
101	יוסף	קרלזמא	18-	3/ב		
102	יוגזמן	פרץ	18-	3/ב		
103	יניק	בילה	17-	3/ב		
104	נהן	גדחדד	88-	1/א		
105		אלי	53-			
106	כהן	ולטר	18-	5/ב		
107	לנץ	יוני	17-	3/ב		
108	לנץ	מרתה מרת	25-	3/ב		
109	לוינזון	רוח	17-	1		
110	לימנסטין	טושט	63-	7		
111	לערזם	רוח	18-	3/ב		
112	לירשטין	חברט	18-	3/ב		
113	לבנדורף	גבריאלה	18-	3/ב		
114	לדבנשל	הינדיץ	27-	1	803	
115	לנץ	מרים	18-	3/ב		
116	מריזום	יוקד	22-	2	660	
117	מילמלד	יוסף	17-	3/ב		
118	מינאר	אחירן	62-	1/א		
119	"	אידה	49-	"		
120	"	יניז	13-	"		
121	"	רוח	17-	"		
122	"	יניז	18-	"		
123	מרכוס	קרל ינה	15-	3/ב		
124	סאיר	אלזה	18-	3/ב		
125	ננסנצלם	יוליוס	25-	1	147	
126		רבקה	24-			
127	ניסמנר	קרלזמא	17-	3/ב		
128	נימן	חלפנז	17-	3/ב		
129	סיטנאסר	אויס	18-	3/ב		
130	סריץ	פליקס	51-	1/א		
131		אלזה	44-			
132	פרידלנדר	חנה	28-	1/א		
133	סיטנאסר	לאנביה	14-	3/ב		
134	פריץ	זילחלם מ.	16-	3/ב		
135	פריץ	איוידר	17-	3/ב		
136	מריה	האודור	22-	3/ב		
137	פיכס	ארתין	17-	3/ב		
138	סרזה	רוח	17-	3/ב		
139	פלץ	אוסולח	17-	3/ב		
140	פרידל	ולמב	77-	1		
141	פריד	חריט	18-	3/ב		
142	פולץ	יואל	49-	2/ב		
143	"	חריט	49-	"		
144	"	מבאל	18-	"		
145	"	פיקס	18-	"		
146	"	עקיבא	17-	"		

635-10,000-082456

מסמך 4: עליית אפרים פייבוש לא"י
באניה "גליל", 27.2.1939
מקור: גנזך המדינה. רשימות עולים
לא"י ב 1939

ציור ספינת מעפילים, צייר: רפי בנשלום,
מקור: בית עדות על שם מרדכי אנילביץ

מסמך 5: רישום בפנקס חברי גזר של שושנה (האחר) פייבוש
כאלמנתו של אפרים פייבוש ז"ל

מקור: ארכיון גזר

שם	פייבוש
שם פרטי	שושנה
שם הולד	מאיר האנצ
שם הולד	
מצב משפחתי	זולמנה
יורשים (מספרים)	
מקום לידה	
תאריך לידה	24. III. 1922
תאריך מות	
תאריך באו לקני	
תאריך זניקה	
אזרחות	מאסרה אזרחות
חסד	392009
חסד	
חסד	

עדות: יהודית שקד, שיחה בחיפה, יוני 2016 עם יהודית (רייפן) ואפרים רונן:

" שושנה ואני היינו חברות מאד טובות וגרנו בחדר אחד בגזר. לאחר נפילת גזר, נלקחנו בשבי הלגיון והוחזרנו לבן-שמן לאחר יום אחד. שושנה התבודדה מאד לאחר נפילתו של אפרים. גם בעלי, יצחק בריק, נפל בקרב גזר. שושנה טבעה בקיץ 1949 בחוף בת-ים".

מקור: דפי עד- יד ושם

פרנקפורט 1940, מקור: אתר בית התפוצות

מסמך 8: סיפור הקרב בגזר מקור: אנדרטה בבית העלמין בגזר, החלקה הצבאית

הקרב על קבוצת גזר במלחמת העצמאות

ביום ג' בסיוון תש"ח, 10 ביוני 1948, ערב ההפוגה הראשונה, הותקפה גזר במתאומיות על ידי כוח ממונע של הלגיון הערבי העבר ירדני ומאות כמריים ולוחמים בלתי סדירים, בפקוד קצין בריטי. הכוח המתגונן היהודי מנה כ-70 חברי קיבוץ וחיילים, בכללם 13 נשים.

כוונת האויב הייתה לכבוש את היישוב ובכך לקבוע עובדה מוגמרת לפני כניסת ההפוגה לתוקף. הקבוצה המבודדת גיאוגרפית-המוקפת יישובים ערביים ובהם זמלה ולוד, הייתה מטרה נוחה.

משעה 12:00 של אותו יום החל קרב גזר ובמהרה מהקשים שידעה מלחמת העצמאות. במשך כארבע שעות התמודדו המגנים בגבורה ובאומץ נגד האויב העדיף והצלילוח להדמו שוב ושוב.

התגבורת לא הגיעה על אף הקריאות הנואשות של המגנים, שעמדו בפני כוח עדיף שמנה כ-400 חיילי לגיון ועוד מאות לוחמים בלתי סדירים. מספר משוריינים של המל"ח, מכוניות על נהיגיה בלבד ללא נשק ותחמושת, שחגו על "נבעת הסיד" הסמוכה, ניסו באומץ לבצע תמרון הפגנתי. גם הם ספגו אבירות. מלבדם לא הגיעה כל עזרה מבחוץ.

לבסוף פרצו משורייני הלגיון לתחום המשק, ובחילוים חדרו גם חיל הרגלים והכפריים. התפתח קרב גזר אכזרי, פנים אל פנים. רבים מהמגנים נפגעו. הקשר בין העמדות נותק והתחמושת הלכה ואזלה. גזר נפלה. המשק נבזז ונגרמו לו נזקים כבדים.

מעטים הצליחו להימלט ולהגיע לקבוצת חולדה ולקיבוץ נען. המצוקים והשבויים הובלו לרמלה. השבויים והמצוקים שוחררו למחרת. 14 מהלוחמים שהו כ-9 חודשים בשבי בעבר הירדן.

באותו ערב הגיע כוח צה"ל מחטיבת יפתח, כבש בחזרה את גזר ואף התקדם והשתלט על הכפר הערבי הסמוך, אל-בירה.

ימים ספורים אחרי הקרב החלו חברי גזר בשיקום הנקודה. 28 מגנים נפלו בקרב. 19 חברי הקבוצה ו-9 חיילי צה"ל. בקרב האחרים קבור גם זרובבל (זורי) מבוגר אשר נפל על משמר שדות גזר ביום 20 במרץ 1948.

בוצע ע"י-
משרד הביטחון
אגף משמרות והנצחה
החידרה להנצחת החייל
תשע"ב - 2012

אנדרטה ללוחמי גזר, מקור: אינטרנט

מסמך 9: תמונות של אפריים ושושנה פייבוש
מקור: הספר "יומה של גזר"

שושנה ואפרים ז"ל ביום חתונתם

אפרים פייבוש ז"ל